

Cum falsifică bapțiștii istoria creștinismului.

De Dr. TEODOR M. POPESCU, Profesor la Universitatea din București.

II.

De acestea și de altele, Ioan Ungureanu nu are cunoștință. Sau, dacă are, de ce nu se rușinează să spună, că „între presbiteri, și ceilalți membri nu era nici o deosebire, ci se considerau de frați, egali în drepturi și îndaloriri” (pag. 59) și că abia din secolul al III-lea s'a observat tendința de a se forma o clasă preoțească? Totuș, neștiința sa nu-l împiedică de a se fâli cu mărturiile istorice, ca să arate că în adevăr preoții și credincioșii erau tot una. Ar fi spus anume Irineu și Tertulian, că orice credincios este preot (pag. 74—75). Cât de bine este informat omul nostru, se vede din aceea că el nu știe cine a fost nici unul nici altul: Pe sfântul Irineu, care a fost un mare episcop, îl numește „un învățat”, iar pe Tertulian îl face episcop, fără să fi fost (pag. 71). El nu știe unde se găsesc spusele lor, cum anume sună, nu le-a prins înțelesul și nu știe că amândoi dau mărturie categorică despre deosebita vrednicie a clericului.

Vechimea clericilor.

Dar dacă istorie nu știe, căci este o știință grea, eră de așteptat ca el să cunoască cel puțin Noul Testament, căci doar sectanții strigă de ne asurzesc, că ei nu vor să știe decât de Sfânta Scriptură și că numai ei o citesc și o înțeleg. Acolo putea să vadă și Ion Ungureanu, că au existat „clerici” încă dela începutul Bisericii. În Faptele Apostolilor stă scris, că sfântul apostol Pavel și cu Var-nava hirotoniau preoți pentru Bisericile pe cari le înființau (14,23), că la Milet sfântul apostol

Pavel a trimis să fie chemați „preoții Bisericii” dela Efes (20,17), dela cari și-a luat rămas bun în cuvinte mișcătoare. Tot în Faptele Apostolilor se povestește alegerea și hirotonirea celor șapte diaconi (6,1-6), iar în epistolele sfântului apostol Pavel este de mai multe ori vorba despre episcopi, preoți și diaconi¹⁾.

Clericii aveau alte drepturi decât laicii.

Din cele spuse de sfântul apostol Pavel se vede că nu eră nicidecum egalitate de drepturi și de datorii între laici și clerici. Și nici nu putea să fie. Căci clericii nu erau creștini de rând, nici doar „aleși” de ceilalți, cum vrea să spună bapțiștii, ci erau *hirotoniți*. Intrau deci în slujba lor deosebită printr'o lucrare sfântă săvârșită asupra lor, printr'o taină, care-i învrednicea de harul preoțesc, pentru a putea săvârși la rândul lor cele sfinte creștinilor, așa cum ne spune și epistola sfântului Iacob.

Hirotonia nu eră o simplă formalitate; ea se făcea cu rugăciuni deosebite, cu postire, cu punerea mâinilor pe cei aleși. Cel hirotonit eră socotit ca pus în fruntea turmei de însuș sfântul Duh (F. Apost. 20,28). Deaceea nici nu se învrednicea de hirotonie orice creștin, și sfântul apostol Pavel pune anumite condițiuni, pe cari trebuie să le îplinească cel ce aveă să primească hirotonia. Creștinii au urmat întocmai această rândueală apostolică. În scrierea „Învățătura celor doisprezece apostoli” din secolul întâi, se spune: „Hirotoniți-vă e-

¹⁾ Filipeni 1,1; I Timotel 3,2—15; 5,17; Tit. 1,5,7.

piscopi și diaconi vrednici de Domnul, bărbați blânzi, neibitori de argint, adevărați și încercați, căci ei vă slujesc vouă slujba profesilor și a învățătorilor. Și să nu-i disprețuiți, pentru că ei sunt cei cinstiți ai voștri împreună cu profesii și cu învățătorii" (cap. 15).

Hirotonia da prin urmare clerului cinste și drepturi, pe cari nu le aveau creștinii ceilalți. Ion Ungureanu recunoaște că taina sfântului botez eră de obicei săvârșită de către slujitorii Bisericii (pag. 63), dar el afirmă în schimb un neadevăr, ca atâtă altele când spune că la serviciul divin orice creștin putea să explice sfânta Scriptură, oricine putea să săvârșească euharistia, adică sfânta taină a împărtășaniei și că rugăciunea se făcea de către toți creștinii laolaltă (pag. 60).

Dacă rugăciunea „eră făcută din inimă și nu citită din cărți“, cum spune el, deci o rugăciune nepregătită, așa cum îi venia oricărui creștin în gând la timpul slujbei, istoricul nostru nu ne spune cum puteau să facă deodată toți creștinii „de ambele sexe și cu glas tare“ aceeaș rugăciune. Sau poate spuneă fiecare în acelaș timp rugăciunea sa, deosebită de a celorlalți? Crede cumvă atunci baptistul, că serviciul divin al vechilor creștini eră o asemenea bătae de joc, un fel de havră jidovească, cum poate se găsește la unele secte de azi, poate chiar și la a lui?

Desigur că la început nu eră rugăciune scrisă decât „Tatăl nostru“ și că alte rugăciuni se rostiau „din inimă“ (mai există totuș rugăciuni vechi scrise, cum este cea din epistola sfântului Clement Romanul, cap. 59—61), dar la serviciul divin eră o anumită rândueală păstrată cu pietate. Nici sfânta Scriptură, nici sfânta Euharistie nu erau lăsate la voia credincioșilor. Sfântul Iustin Martirul, un mare creștin învățat, ne spune la jumătatea secolului al doilea, deci pe vremea sfântului Policarp episcopul Smirnei, că cel care explică sfânta Scriptură eră „proestosul“, adică șeful comunității, care eră cleric, și tot el cel care făcea rugăciunile pentru sfânta Euharistie, la cari poporul răspundea „amin“¹⁾.

O mărturie mai veche, dela sfântul Ignatiu al Antiohiei, ucenic al apostolilor, ne spune că nu se putea face nici botez nici împărtășire fără episcop²⁾. Dacă nu se putea face fără episcop, care eră șeful Bisericii, cum se putea ca în prezența lui un altul, creștin oarecare, să săvârșească slujba lui?

Ion Ungureanu cunoaște și numele sfântului Iustin (pag. 61) și pe al sfântului Ignatiu. De ce n'a citit la ei și locurile de mai sus? Desigur și pentru că nu cunoaște scrierile lor și pentru că, dacă le-ar cunoaște, nu i-ar conveni cele scrise în ele. Iată deci cât de întemeiat și de cinstit a scris el istoria creștinilor! Din acestea se înțelege cât rălăcește închipuirea lui, când, răstălmăcind după vederile și scopul său o părere a d-lui profesor N. Iorga despre alte timpuri, spune că pe vremea împăratului Constantin cel Mare (306—337), la noi nu existau preoți și episcopi așezați după regula bisericească și că numai după aceea s'a introdus în părțile noastre „clasă preoțească canonică“, ca o abatere „dela credința adevărată creștinească“ (pag. 120—121).

Atât de puțin se cunoaște istoria creștinismului la noi până la Constantin cel Mare și chiar multă vreme după el, încât este o mare îndrăzneală să pretindă cinevă, că știe cum anume eră organizat. Se știe din contră, că oriunde a prins și a ținut creștinismul, el a avut cler și cult ca pretutindeni. A trebuit să aibă deci și la noi, atunci când s'a răspândit aici. Sau crede cumvă Ion Ungureanu că strămoșii noștri erau bapțiști?

Cultul creștin. Despre cele sfinte ale Bisericii, istoricul nostru afirmă alte multe neadevăruri, cari vădesc deasemenea fie neștiință, fie patimă sectară. El nu poate să înțeleagă și să sufere nimic din cele aflate în biserică, nici chiar biserica însaș. Spune că în veacurile persecuțiilor creștinii „nu aveau biserici, altare, icoane, lumânări, jertfe“, etc. (pag. 77), sau „altar, jertfă, liturghie, nici urmă nu li se află“ (pag. 60). Asemenea lucruri ar fi fost luate dela păgâni: „Dela păgâni s'au împrumutat, de către conducătorii bisericii creștine, cari s'au abătut dela învățăturile Sf. Scripturi, serviciile religioase cu liturghii, vestminte preoțești cum aveau și preoții păgâni, căci ziceau ei, poporul trebuie atras prin ceva la biserică; s'a introdus arderea de lumânări, tămâie etc. etc.“ (pag. 93). Serviciul divin îl numește simple „întruniri“ (pag. 77) sau „pompe exterioare și servicii divine întortochiate“ luate „dela religiile păgâne a grecilor și a romanilor“ (pag. 108). Sărbători, posturi, cinstirea ingerilor și a sfinților, moaște, sfânta cruce, toate sunt socotite lucruri de împrumut păgănesc, cari n'ar avea nici o îndreptățire în creștinism. Cu furie și setea de distrugere, cu cari barbarii intrau în orașele civilizate, intră baptistul nostru în biserică, nimicind comoara ei de lucruri sfinte.

¹⁾ Apologia I, cap. 67.

²⁾ Epist. către Smirneni, cap. 8.

El ne crede atât de puțin știutori în ale religiei, încât își inchipue că ne închinăm la ele, ca lui Dumnezeu; că nu cunoaștem închinarea „în duh și în adevăr”; că astfel „cultul creștin a devenit pur și simplu o formalitate seacă și fără valoare” (pag. 109). Suntem acuzați deci a fi păgâni ca toți păgânii, creștini mai fiind bine înțeles numai bapțiștii și rudele lor apropiate.

Botezul. Bapțiști crede istoricul că erau și vechii creștini. El spune că ei nu botezau copiii (pag. 62), așa cum adevărat fac și bapțiștii. Dacă lucrul ar fi adevărat, bapțiștii s'ar putea desigur mândri cu practica lor. Dar aflăm că nu este chiar așa. Încă din Noul Testament se vede, că se botezau și familii întregi deodată¹⁾. Ion Ungureanu spune: „Dacă părinții copiilor erau creștini, și copiii erau considerați de curași” (pag. 62—63), așa plăcându-i să înțeleagă locul din epist. I Corinteni 7,¹⁴ și uitând că sfântul apostol Petru asigură pe cei cari-l ascultau în ziua Cincizecimii, că și copiilor le este dată făgăduința ierlării păcatelor și a primirii darului sfântului Duh prin botez²⁾.

Ce înțelegeau prin acestea sfinții apostoli, cari auzise pe Mântuitorul spunând, că „de nu se va naște cineva din apă și din duh nu poate să intre în împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3,⁵), știau cei vechi mai bine decât bapțiștii. Sfântul Irineu și Origen, cel mai mare scriitor și teolog creștin din primele trei secole, spun că obiceiul de a se boteza copiii este dela apostoli³⁾. Ceva mai mult, un sinod ținut la Cartagena sub sfântul Ciprian la anul 253 a combătut părerea unui episcop, care zicea că n'ar trebui să fie botezați copiii decât după mai multe zile dela naștere. Intre Ion Ungureanu și Irineu, Origen și Ciprian, noi ne îngăduim să-i credem pe aceștia, cari erau mai bine informați decât el, chiar de ar fi să se supere toți bapțiștii.

Biserici, altare nu existau, ne-a spus istoricul. La drept vorbind, el nu este sigur, pentru că întâi zice că nu se pomeneau altare, icoane sau statui „în bisericile creștine” (pag. 59), adevărat existau cel puțin biserici; iar după aceea, uitând ce a spus, zice că nici biserici nu aveau creștinii (pag. 77). Am avea dreptul să nu luăm în serios spusele unui om, care nu știe ce scrie. Dar mai bine să cercetăm puțin lucrurile, ca să-l luminăm și pe el.

Desigur că la început creștinii nu aveau anumite locașuri ridicate pentru cult, cum sunt bisericile noastre azi, și este ușor de înțeles de ce. Cei dela Ierusalim, ca Evrei, au mers o vreme la templu, dar obișnuiau totuș să se adune și la un loc, numai creștinii, ca să săvârșească împreună serviciul divin, în casa unuia mai înstărit, unde încăpeau mai mulți. Lucrul acesta este mărturisit și de Noul Testament¹⁾ și de alte scrieri creștine vechi.

Vechimea Bisericilor.

Sf. Iustin Martirul ne spune lămurit, cum creștinii se adunau Duminica „la un loc”, fie la orașe, fie la sate, pentru săvârșirea cultului lor²⁾. Fără să fi fost dela început construite anume pentru acest scop, asemenea case serviau după aceea probabil numai pentru serviciul divin al creștinilor, mai ales că unele erau special închiriate de creștini în scop religios. În tot cazul, știm că la sfârșitul secolului al doilea existau „biserici”, adevărat locașuri ridicate numai pentru cultul creștin. Ne-o spun doi mari scriitori, Clement Alexandrinul și Tertulian, cari le numesc „casa Domnului”, și putem socoti cu tot dreptul că locașul este mai vechi decât numele.

În secolul al treilea, bisericile creștinilor sunt cunoscute și de păgâni, iar unele, în caz de neînțelegere, necunoscute creștinilor chiar de împărași, ca Alexandru Sever, Galien, Aurelian. La Edesa, în Mesopotamia, a fost distrusă de o mare inundație la anul 201 „biserica creștinilor”; la Neocezareea în Pont ridicată o biserică pela 240. Ion Ungureanu își amăgește deci cititorii, când spune că „abiă pe la sfârșitul veacului al 3-lea a început zidirea de biserici și la creștini” (pag. 59). În acest secol, bisericile doar se înmulțesc. Până la persecuția lui Dioclețian (303), numai la Roma se ridicase vre-o 40 biserici. Se știe că în această persecuție au fost dărâmate multe biserici, iar Constantin cel Mare a hotărât prin edictul dela Milan (313) să se dea înapoi creștinilor toate bisericile luate.

Tertulian și Origen vorbesc și despre „altarul” bisericii, deci îl avea, deși bapțiștului nu-i place acest lucru. Este dela sine înțeles de altfel, că locașul de cult trebuie să fi avut totdeauna o anumită parte, în care se află o masă, sedea clerul și se săvârșea sfânta euharistie. Sf. ap. Pavel o numește „masa Domnului” (I Corint. 11, 23); mai târziu unii o numesc „jertfelnic”, alții „sfânta masă”. Dacă cuvântul „altar”

¹⁾ Epist. Apost. 16,¹⁵⁻¹⁶; Corint. 1,¹⁶.

²⁾ Epist. Apost. 2,¹⁹.

³⁾ Irineu cu Adv. haereses, 2, 29, 4; Origen în Coment. la ep. Rom. 5, 9.

¹⁾ Epist. Apost. 2,¹⁸; 12,¹¹; 20,⁷⁻⁹; I Corint. 14,²⁴.

²⁾ Apologia I, cap. 67.

este de obicei ocolit de creștini, e pentru a nu se întrebuița un nume, care se da și altarelor păgâne. Necunoscând deci istoria, baptistul nu știe ce vorbește, când spune că biserici există abia dela sfârșitul secolului al treilea, iar altare de mai târziu încă.

Tot așa stă lucrul și cu celelalte descoperiri baptiste: Că n'ar fi existat adecă în primele secole la creștini icoane, cruci, lumânări, jertfe, tămâe și că aceste lucruri ar fi fost luate târziu dela păgâni. (El vorbește și de statui, dar aceasta nu privește pe Biserica noastră, care n'a avut și nu are nici acum statui) (pag. 59, 77, 93—94, 108, 121).

Ce anume înțelege mai întâi prin „jertfe“, Ion Ungureanu nu spune și poate nu știe. De înțelege însă fie sfânta euharistie, fie cumva prinoasele aduse de creștini la biserică, pentru săvârșirea ei sau pentru întreținerea clerului și ajutorarea celor lipsiți, el rătăcește iarăș, între neștiință și rea credință, căci și jertfa sfintei euharistii este clar adevărată de vechile scrieri creștine și prinoasele creștinilor de multe ori mărturisite.

Mai lămurit se pronunță, când zice că dela păgâni s'au imprumutat „serviciile religioase cu liturghii“, sau când zice că dela religiile păgâne a imprumutat creștinismul „pompe exterioare și servicii divine întortochiate“. Este clar ce urmărește cu aceasta: Să batjocorească cultul nostru în ceea ce are mai înalt și mai scump, sfânta liturghie, pe care sectanții n'o au și nu pot s'o aibă. Nerușinarea baptistului atinge însă culmea, când spune că sfânta liturghie este un împrumut dela păgâni. Aceasta arată cu prisosință cât de rău cunosc și înțeleg sectanții cele sfinte ale noastre, pe cari totuș le defaimă cu atâta ușurință și răutate.

Miezul sfintei liturghii este săvârșirea euharistiei, iar aceasta este taina cea mare a trupului și a sângelui Domnului, pe care, la sfânta Cină, El a poruncit apostolilor și tuturor creștinilor s'o săvârșească întru pomenirea Lui¹⁾. Cu sfințenie au îndeplinit creștinii dela început această poruncă dumnezească, săvârșind sfânta euharistie în adunarea lor pentru serviciul divin, al cărei act și moment mai însemnat eră tocmai aceasta, după cum se vede și din Noul Testament și din Invățătura celor doisprezece apostoli și dela sf. Iustin Martirul și din alte vechi scrieri și mărturii creștine, pe cari Ion Ungureanu nu le cunoaște, dar zice totuș că sfânta liturghie este lucru păgânesc, comițând cu aceasta o mare și grea nelegiuire.

¹⁾ Matei 26, 26—29; Marcu 14, 17—20; Luca 22, 14—20; Ioan 13, 11—13.

El vrea să spună, că liturghia este o abateră dela învățătura sfintei Scripturi. Noi am arătat, că porunca și obiceiul săvârșirii sfintei euharistii sunt cuprinse în sf. Scriptură și adăogăm iarăș că primii creștini și marii ierarhi liturghi din secolul al patrulea sf. Vasile și sf. Ioan Gură de Aur, cunoșteau mult mai bine decât Ion Ungureanu și sf. Scriptură și practica lăsată de apostoli. Ei au ținut-o cu evlavie, împodobind însă și dezvoltând cultul creștin, potrivit cu timpul în care au trăit și cu cinstea cuvenită creștinismului, care nu mai eră o religie necunoscută și persecutată, nevoită să se refugieze în ascunzătoarea catacombelor. Dar pentru că baptiștii, cași toți sectanții, au pierdut bogăția și frumusețea neîntrecută a cultului nostru, îl numesc cu necaz „pompe exterioare și servicii divine întortochiate“, arătând cât rătăcesc, neștiind nici chiar Scripturile.

(Va urma).

† Moartea avocatului Dr. Aurel Cosma.

În noaptea de 31 Iulie a. c., s'a stins din viață, în Timișoara, senatorul Dr. Aurel Cosma, avocat și fost ministru.

Advocatul Cosma părăsește viața pământească în etate de 63 ani, după o activitate laborioasă de 40 ani pe terenul național-bisericesc.

Încă de când era avocat tânăr, a participat la viața noastră național-bisericească, ca deputat și reprezentant în toate corporațiile noastre bisericești. După unirea Banatului cu țara mamă, avocatul Aurel Cosma a fost primul prefect român al județului Timiș-Torontal, iar mai târziu ministru în cabinetul prezidat de răposatul Ionel Brătianu. Iar acum la urmă a reprezentat Banatul în Corpurile Legiuitoare în calitate de senator.

Moartea senatorului Dr. Aurel Cosma lasă regrete unanime în inimile Românilor. Defunctul s'a născut în anul 1866 în comuna Beregsău, județul Timiș. Liceul l-a terminat în Timișoara, iar Academia de drept în Seghedin.

Înmormântarea senatorului Cosma s'a făcut Duminică în 2 August, după masă la oarele 4, de protopopul Dr. P. Țucra, în biserica catedrală din Timișoara, asistat de toți preoții din orașul Timișoara. Răspunsurile religioase fiind date de corul „Speranța“ de sub conducerea d-lui Ioanovici.

Afară de d-na Lucia Cosma, dr. Cosma junior și familia, au asistat: autoritățile civile și militare, în frunte cu d-l dr. Iulian Peter, inspectorul general administrativ al regiunii, dr. Groșoreanu, primarul mun-

ciplului cu întreg consiliul, dr. Ionescu, sub prefect, col. Boldea, comandantul pieței, cu o delegație de ofițeri, corpul consular, baroul, magistrații, parlamentarii, clerul catolic, delegații sătești din cele 5 județe ale Banatului, etc.

Intrucât defunctul era posesorul a numeroase ordine române și străine, onorurile militare l-au fost date de un batalion cu drapel și muzică, din reg. 5 vânători, comandat de d-l maior Halca.

În biserică, după cuvântarea protopopului dr. Țurca, în numele societății „Astra”, care a enumerat meritele defunctului pe terenul cultural-național, au mai vorbit d-nii Iulian Peter, care a adus salutul guvernului, Petru Pavel din partea senatului, dr. Groșoreanu în numele municipiului, prof. Brabel, în numele consiliului județean, dr. Obădeanu din partea partidului național-liberal din Banat, d-l Richard Franasovici, fost ministru din partea organizației centrale liberale, dr. Sevic, Olaru, președintele corporațiilor din Timișoara și Filip Ioan din partea Ligii culturale șvăbești.

La ora 6 s'a format cortegiul în ordinea următoare: muzica regimentului 5 vânători, delegațiile tuturor corporațiilor cu drapele, trel care cu coroane, delegațiile sătești, clerul, carul funebru, familia, autoritățile și armata.

Pe tot parcursul clopotele tuturor bisericilor româno-catolice, sârbești, au tras prelung, iar un numeros public a adus ultimul salut fostului cetățean de onoare al orașului.

La cimitir au vorbit d-nii avocat Brudaru, din partea partidului iupist și a ofițerilor de rezervă, dr. Mercea, decanul baroului și dr. Ghilghevici, fost primar, din partea prietenilor.

Înainte de moarte, dr. Cosma a cerut ca buchetul de flori primit în 1918 dela colonelul Economu, comandantul primelor detașamente române intrate în Timișoara, să-l fie pus în sicriu. Dorința l-a fost îndeplinită.

Casa fără Dumnezeu.

Trei tablouri dramatizate din viața concubinilor.

De Preotul Caius Turicu.

(Continuare din Nr. 30)

Sena (incet) Păzește să nu te vadă Sabin, el mi-e tare în cale. Aista (arată pe Sofron, care găsisse sticla) are a lui treabă!

Sofron (ascunzând sticla) Am venit să tocmesc (trage pe furis) și să golesc ce pot; doar sunt pocăil.. (bea)

Sabin (aparte, privind trist spre cei ce se îmbrățișează tainic și spre cei ce trage în ascuns din sticlă) Așa am

crescut eu.. of.. între sticlă și păcat. Dar acum mă scap (închide geamantanul) de casa asta blestemată.

Sofron (ștergându-și mustața) am aflat (arătând în carte). Iată am găsit unde se spune — că n'am venit..

Primarul (recules) Da, am venit să facem după lege.. (lui Sofron care lasă sticla la piciorul mesei) Așa, vino aici frate (il așează) și tu soră (o așează și pe Sena alături) Adă, frate Sofrone, cartea și ascultați oci (frunzărește). Așa să se împreune (cetește borbosind) femeia..

Sabin (aparte luându-și haina) Împreuna-te-ai și nu te-ai mai desface nici tu de mama dracului, fariseu spurcat!

Sofron (privind în sus) Mă simt plînd pe aripile..

Sabin (aparte continuă).. rachiului, din sticla dela piciorul mesei.

Sena (strângând în ascuns pe primar) Sunt înaintea porții cereșli..

Sabin (luând sticla dela piciorul mesei continuă).. care se închide înaintea voastră și vă așterne (udă cu rachiul pe jos) calea spre tartar! (așează sticla la joc, tare) Să vă zic eu cel dintâi bogdaproste! (lovește cu piciorul sticla ce se rostogolește spre ei) Iată și Scara-ochi vă trimite felicitările sale!

Sofron (se aruncă după sticlă, aparte) Drace, ce m'ai descoperit! (ascunde sticla în sân) Cine tulbură fericirea?

Sena (văzându-l ocupat cu sticla, spre primar) Al meu ești; nu te las, chiar tu care m'ai împreună cu altul (il strânge).

Primarul (strângându-o) Pentru mine te-am..

Sabin (din ușă tare) Blestemați să fiți și în legătura asta ce ați făcut!

Sena (se desface îngrozită) Ce-ai zis? (sare spre el cu unghiile încrămpe) Tu.. blestemi? (il privește îngrozită) Cu ochii.. acela.. (își astupă fața).

Sofron (scoțând sticla) Când mi-e frică, trag (bea).

Sabin (din ușă) Vă blestem și eu!

— Cortina —

TABLOUL III.

Acelaș interior după alți 10 ani.

Sofron (zace pe pat bolnav, tușește des și mâinile-i tremură la toate mișcărilor) Tusa asta (tusa) mă înecă. Tusa dela (tusa) Baba Chiva.. (privește patul și tremură) și patul Babei Chiva (tușește) și blestemul dela Baba Chiva (tușește greu) Vai.. mă înăbuș..

Sena (îmbătrânită, învârtește o tigare cu o lingură la focul vetrei) Năbuși-te ar naiba de bătrân slăbănog. (Amestecând în tigare, aparte) În tinerețe aci ți-am gălit leacul ca să te nădușe pe vecie (privindu-l). Ți-ar fi oprit tusa în gât! Doar azi te va prăpădi, că azi se plinesc chiar 10 ani dela (se cutremură) blestemul și pierrea în lume a lui Sabin. (tare) Să te fi prăbușit tu nătrăuile în locul lui.

Sofron (oltând și împedecat pe alocuri de tusa). Muiere blestemată, nici la bătrânețe nu ți-se moale inima cea

drăcoasă, fi-te-ar fi luat Satana de pe capul meu atunci când îți legam capul... în noaptea cea blestemată de înaintea cu 30 ani, când ni-a legat (tusă) duhul necurat!

Sena (ironic) Necuratul ni-a legat și deslegat. Din partea mea să fi brodit tu în lume în locul lui Sabin...

Sofron (bătându-și capul tremurător) Sofrone, Sofrone... s'a prins de tine blestemul pruncului tău! Și (tușește) celelalte blestemuri... a Babei Chiva (tusă) a soacrei (inecat de tusă) Sa... bin (spre Sena) Și tu...

Sena (sare furioasă cu tigiia în mână) Iar încep de blestemuri, stârpitură?!

Sofron (lăsându-se pe perină) Pieri din fața mea... Gheenă!

Sena (furioasă) Să nu-mi arunci ochii acela... (se acopere) Ochii cu blestem (naintează spre pat) Că fi-i întunec eu cu unsoarea asta opărită, fiartă.. care sfârșie și arde, îi ucide pe vecie!

Sofron (gemând) Nu mă uit la tine păcătoasă. (plângător și tușind) Mi-ai furat credința (tușește), mi-ai întinat cinstea. M'am făcut beșiv să nu-ți văd nerușinarea. M'am dus în adunarea fărniciilor să-ți umblu pe mână cu drăguțul tău... (sunet de clopot) Vail (ostează), Clopotul (tușește) Chiamă la denii pe cei cari au credință adevărată... (spre Sena cu dispret) Credința mea... (scurpă) pfui, rușine... (se întoarce spre perete).

Sena (trece la vatră, punând pe foc și așează tigiia la flacăra apoi o învârte cu lingura) Ți oi scupa eu untură fiartă, clocolitoare (invârtește) pe gât. (reamintindu-și) Să-ți văd acum din nou gura căscată horcăind în somn de beție... (arată spre pat) Așa dormea atunci.. Sunt poate opt-nouă ani... de atunci. Trăsese pe furis mult din sticlă... Horcăia, cu gâtul deschis... Gura-i par'că aștepta (invârte cu lingura) unsoarea clocolitoare. M'am dus la el la pat, unsoarea sfârșia dogorind tigiia, Gura căscată, cu gâtul adânc deschis, ar fi amușit dacă (reamintind)... nu bătea la ușă... el, primarul, drăguțul de atunci. (isterică) Din alintarea răzbușării am alergat în brațele păcatului... dar acele nu m'au îmbrășișat. Glasul lui - a drăguțului de înaintea - îmi sună rece. (accentuat) Am venit să Vă încunoștințez că fratele Vichentie mi-a scris că Sabin s'a prăpădit, a fost împușcat de poliția care-l urmărea. Atât mi-a spus și-a plecat. (Arată spre Sofron) Vestea l-a trezit deodată și pe asta din somn și beție... Din acea clipă n'a mai dus sticla la gură... Nici pragul adunării nu l-a mai trecut... (ostează) Eu căutam acolo încă dragostea păcătoasă, dar și acela (arată afară) se ferea de mine. (Isteric se cutremură) M'am vesteșit, am îmbătrânit... m'am slujit. Nu-i mai trebuia. A părăsit apoi și el adunarea, numai să scape de mine. (Clopotul sună din nou).

Sofron (se întoarce cu fața senină spre cer) Este oare încă iertare pentru un suflet negru? (tușește) Iartă-mă! (tremură) că vreau să mă (tușește) căiesc, (cu

brațele spre cer) iartă-mă! (Clopotul mai încet. O voce de afară, răgușit și împleticindu-se) Bucuroși de oaspeți?

Sena (astupând tigiia dela foc, sare la ușă) Ce beșivan se abale la casa asta?

Vocea (de afară) Da.. (împleticindu-se) Beșivan... cere sălaş (sughite) peste noapte.

Sena (trântind ușa) N'avem loc, pieri afară și du-te unde-ai beut!

Vocea (sughitând la fereastră) Aduc.. veste de (sughite) Sabin.

Sofron (sare tremurând spre ușă) Vino (tușește) Vino (tremură) și spune de Sabin... Sabinușul tăii (deschide ușa) Întră streine!

Sabin (bărbos, neingrijit, dar îmbrăcat bine, cu 2 geamantane, împleticindu-se) Am tras (sughite) la măsă! Acolo (sughite) în America (sughite) nu-i voie! (așezând geamantanele și scoțind paltonul îl pune pe un scaun) M'am părțit.. ha.. ha (sughite) Beși și voi! (Aruncă bancnote pe masă) Pe mine lăsați-mă (sughite, trecând la pat) să mă (sughite) odihnesc..

Sofron (acoperindu-l cu grijă) De Sabin (tușește, tremură) ce știi, spune-ne, streine!

Sabin (lungindu-se pe pat, căscând) Mi-e somn acum (cască), mâne voi spune tot.. (incepe a răsufla mai tare) acum lăsați-mă.. (cu gura căscată, cu fața în sus începe a horcăi).

Sena (isteric apucă banii de pe masă) Bani, bani mulți, bani cari aduc veselie, (se gătește) aduc iară frumsețe (se apropie de Sofron ce tremură în fața patului) banii aduc beție (il cuprinde în brațe) banii rășcoală pottele... (il întinde banii) Fugi Sofrone, adă-ne de beut, du-te îmbată-te (il strânge isteric) apoi vino, vino...

Sofron (ferindu-se) Fugi necurato, banii sunt arma dracului..

Sena (se încolăcește în jurul gâtului) Streinul a fost trimis să ne aducă iarăși viața, (isteric) viața pe care trebuie s'o trăiești... (vrea să-l strângă)

Sofron (depărtându-o, tremurând) Eu (tușește) am trăit o viață blestemată... (aparte) Ca să mă scap de ea fug să aduc mâncare... beutură nu mai întră în casa aceasta (se desface, la banii) Mă duc să-ți aduc (privindu-o fix) ce-ți treabă...

Sena (furioasă) Și fie și-e scârbă de mine (il scutură de umeri) ce?... sunt vesteșă, urâtă?... (il trânteste de spate) Fugi să nu te mai văd!

Sofron (punând mâna pe paltonul de pe scaun) Să mă'mbrac. (tușește) Să iau pe umeri haina streinului (o pipăie) Ce moale-i, ce caldă, (o ia pe umeri) ce dulce-i. (pornește spre ușă) Mă duc (aparte) să mă scap de păcătoasa asta. (iese).

Sena (se întinde, pocnindu-și oasele) Păcatul... numai odată să mai simt plăcere (isteric) hi.. hi plăcere! (trece la vatră privind lacom tigiia) Plăcerea cărnii (invârte cu lingura) carnea ce se frige în dragoste... (privind spre pat, ascultând horcăielile) ori rășbunarea dragostei... (trece la pat și privește pe cel ce horcăie cu gura căscată) Tu

horcăi și carnea mea (isteric) se frige de dorire... (privindu-l fix în gură) Și'n gura ta-i carne, roșie, carne de păcat... (privind) Și gâtul deschis adânc, adânc (râde isteric) Așa te-am văzut atunci... la Sofron... acum la fine, streine. (Trece la vatră, întoarce cu zor lingura în tigaie ce începe să sfârâie) Așa sfârâie carnea ce se coace în focul dragostei, așa sfârâie și dorirea de răsunare. (învârtind lingura) Atunci m'a împedecat dragostea ce se cerea (ia tigaia în care sfârâie unsoarea) acum se cere să fie răsunată dragostea ce nu mai trebuieșle nimănui (trezând pe lângă masă arată geamantanele și banii) Banii și odoarele streinului mi-or mai da doar pe o clipă (isteric) dragostea păcătoasă (naintea patului) Așa... horcăie cu gura deschisă... larg, (privește aproape) cu gâtul adânc, adânc (scoate cu lingura unsoarea ce sfârâie și o toarnă pe gura lui Sabin) așa... sfârâie carne roșie... (isteric varsă cu tigaia) hi... hi (trupulse smucește, horcăituri fierboase înăbușite, Sabin se sbate, cade jos din pat cu ochii ficși spre Sena).

Sabin (cu glas grohoitor, privindu-o cu ochii ieșiți din orbite) Bles.. tem..

Sena (scoasă din minți) Blestemi și tu? (privește îngrozită) Ochii... aceiași ochi (se cutremură) ochii ce blestemă (voind să verșe din tigaie) să-i înlunec cu văpaia unsoarii... ce, nu se mai scurge? (îngrozită) Să nu-i pot eu înluneca (caută furios) cu nimic? (apucă cearceaful și-l aruncă pe muribundul ce se sbate tot mai încet) Să nu-l mai văd ochii (il înfășoară în cearceaf și-l forțează sub pat) Să nu te mai văd pe tine... (trece la masă) numai banii (imbrățișând geamantanele) și odoarele tale.. să mă mai gălesc odată... (Afară sgomot ce se întezește mai mult: la fereastră se văd umbre cu luminări în mână, *O voce*: s'a îndurat Dumnezeu și de casa aceasta! *Vocea lui Sofron de afară*: intră părinte și fă slobozenie și casei acesteia! *Sena*: Ce-i, cine se apropie de casa aceasta, ce vorbe? (*Vocea lui Sofron*: *Sabinușul taichii*, Sena năucă fuge spre fereastră apoi la ușă, ce în acel moment se deschide larg).

Sofron (vesel în prag) Părinte, intră în casa mea, că a venit fiul meu cel pierdut (privind spre pat) Acum se odihnește. Până atunci eu vreau să aduc pe Dumnezeu în casa asta blestemată. Vreau să ne faci o slujbă de deslegare de blestem, și mâne să ne putem însoți și noi (arată spre Sena ce stă năucă) creștinește cu darul nunții... în sf. biserică. (spre cei din ușă) Intrați, nu vă feriți de ea!

Primarul (cu lumina în mână apropiindu-se de Sena îngrozită) Iartă-mă Senă, atunci când ți-am adus-acea veste despre Sabin că e mort, am înțeles-o așa, că e mort (plecându-și capul rușinat) pentru treaba aceea a adunării celei pocăite... (îndreptându-se spre preot) dar părintele m'a smuls din brațele diavolului și mi-a deschis calea adevărului (vrea să-i sărute mâna).

Preotul (cu cartea subaovară) Așa a voit Dumnezeu (spre Sena) să se facă mântuirea și casei acesteia. Așa-i Seno; Sabinul vostru s'a întors sănătos și bogat din America. (Sena privind cu groază spre pat și vatră) A făcut rău că a trecut pe la cârciumă...

Sofron (spre preot, poftindu-l să intre mai înlăuntru) Credea că ne va face mai mare bucurie (merge la pat) Unde-i? a ieșit afară? (caută) Unde-i Sabin?

Sena (ieșită din minți aleargă la pat se aruncă pe el) Tu zăceai aici? (își smulge părul cu mâinile înclăstare) Sabinul meu, tu erai? (se aruncă sub pat) Sabin, scoală-te (răcnește, scoțând mortul din cerceaf) Sabin... ochii tăi, blestemul tău (răcnește isteric) Sa... bi... hi... hi.. (răs isteric, preotul prinde pe Sofron, care vrea să se arunce pe mort, Sena rupându-și hainele în răs nebunesc spre ușă) Sa... bi... hi... hi. Ble.. ste... he.. he.. he (iese pe ușă) hi... he... hi... he..

O voce de femeie (afară) Sena a nebunit. Nebuna o ia spre câmpi..

O altă voce de femeie (afară) Doamne fii cu noi! S'a prins blestemul!

Sofron (tremurând, ajutat de preot se apropie de mort) Bleste... (tușește).. mul (plânge) s'a prins (plâns gemând) de casa asta fără Dumnezeu. (se aruncă spre mort) Sabinul tatii (plânge tremurând și gemând) mort de mâna mamei (tușește).

Un bătrân (în ușă) Tată și mamă i-ai fost numai după trup, legați fără de credință și fără de lege..

Preotul (luând lumina din mâna primarului) Să i-o punem la căpătâiu (o așează pe un scaun la capul mortului) și să ne rugăm cu toții! (lui Sofron) Ingenunche (sprijinindu-l) Sofron, și te roagă!

Sofron (gângăvind inecat de plâns) Nu mă (tusă) știu ruga. Nimeni nu m'a învățat până acum...

Preotul (ii ia dreapta și împreunându-i trei degete i-le duce la frunte) În numele Tatălui (Sofron îngână tremurând).

Bătrânul (din ușă, făcând semne, secondat, de cei ce se văd în ușă cu luminări și cei dela fereastră) În numele Tatălui.

Primarul (Ingenunchind lângă Sofron se închină) În numele Tatălui.

Preotul (ducând mâna lui Sofron la piept) Și al Fiului (Sofron îngână tremurând).

Primarul și ceilalți (la fel) Și al Fiului.

Preotul (ducând mâna lui Sofron la umeri) și al sfântului Duh, Amin. (Sofron îngână).

Primarul și ceilalți (imitând cu fața spre cer) și al sfântului Duh, Amin.

Bătrânul (din ușă) Oameni buni, Dumnezeu a intrat și în casa aceasta, în care erau până acum demonii. Cei ce s'au legătuți încă fără Dumnezeu și fără taina nunții, au fost purtați de puterea întunerecului. (Se închină) Doamne apără toată casa de legătura cu necuratul!

Preotul (spre cer) Traiul lui Sofron și a Senel a fost Sodomă și Gheenă: o căsnicie fără binecuvântarea lui Dumnezeu — o casă fără Dumnezeu

— Cortina cade încet —

INFORMAȚIUNI.

O părere despre o carte a P. Sf. Episcop Grigorie. Revista „Raze de lumină“ a studenților facultății de teologie din București, scrie în Nr. 3 din luna 1931:

Dr. Grigorie Gh. Comșa, Credința care lăurează Chemări către laici și fețe bisericesti, Arad (Tip. Diecezană) 1931, 97 p. 30 lei.

Titlul acestei lucrări ne arată drumul pe care unul din harnicii noștri episcopi cheamă să meargă laici și fețele bisericesti. Pentru afirmarea ortodoxiei și pentru manifestarea credinții ortodoxe îndeamnă Episcopul Aradului pe toți la muncă sîrguitoare în ciuda celor cari văd „numal posomorire la orizontul Bisericii noastre“. Idei sugestive și pline de îndemn pentru afirmarea și apărarea principiilor creștine se în-tălnesc presărate în aceste „chemări“. Semnalăm, dintre multe altele, una de mare importanță: „Și la noi la ortodocși, forțele laice se pot organiza și îndrumă mai conștient, ca apoi ele să constituie una din anexele cele mai importante ale ortodoxiei!“

Congresul tineretului baptist. În zilele de 27—30 August a. c. se ține în Butești congresul tineretului baptist. Preoții și credincioșii noștri înțeleg bine că certurile interne dintre baptiști îi face să țină congrese tot în eparhia Aradului. Lupta, ce o ducem noi împotriva lor, îi face să le fugă terenul de sub picioare. Numai de nu s'ar bate la congres ca în Bonțești înainte cu câteva săptămâni.

E bine să fim cu pază!

Mulțumire. Consiliul parohial din Șilindia aduce, și pe această cale, vtile sale mulțumiri Domnului Dr. Pavel Silartău, medic în Arad, pentru donațiunea ce a făcut-o sf. noastre biserici în valoare de Lei 3000. (treimii).

Șilindia, 27 Iulie 1931. *Consiliul parohial.*

Licitație minuendă.

Pentru darea în întreprindere a lucrărilor de zidire a bisericii ortodoxă română din Arad-Gai, în ziua de 9 August a. c. la ora 14, la oficiul parohial ortodox român din Arad-Gai, se va ține licitațiune minuendă cu oferte închise, care se vor preda împreună cu vadiul de 10%, până la aceea oară epitropiei.

Planul, devizul de spese și condițiunile se pot vedea zilnic la oficiul parohial ortodox român din Arad-Gai.

Licitantul nu poate conta la restituirea speselor de participare.

Arad-Gai la 2 August 1931.

Consiliul parohial

Licitație minuendă.

Pe baza avizului aprobat de Ven. Cons. Eparhial No. 4411/1931 pentru reparațiunile și amenajările bisericii ort. rom. din comuna Vărădia de Mureș, se publică licitație minuendă pe ziua de 16 August 1931, orele 5 p. m. în sala casei culturale din Vărădia de Mureș, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Prețul de strigare Lei 118780.
2. Licitanții nu vor putea pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitație.
3. Licitanții vor depune ca vadiu 10%.
4. Licitantul, care va lua în întreprindere lucrarea, va avea a suporta spesele devizului.
5. Devizul se poate vedea la oficiul parohial.
6. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrarea acelui licitant, în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitației.

Vărădia de Mureș, 6 August 1931.

1—2 *Consiliul paroh. ort. rom.*

Parohii vacante.

Concurs repetit.

Conform rezoluțiunii Vener. Consiliu eparhial ort. român din Arad No. 3065/931, se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna Măderat, protopopiatul Șiria, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul eparhial „Biserica și Școala”,

Venitele parohiei sunt:

1. Folosința sesiei parohiale în extenziunea ei de 32 jug. cad.

2. Folosința grădinii parohiale.

3. Stolele și birul legal, care se iau în concurs din oficiu.

4. Întregirea dotației preoțești dela Stat, pe care parohia nu o asigură.

Alesul va suporta toate impozitele după beneficiul preoțesc și va catehiza elevii școlilor primare din loc, fără nici o remunerațiune dela comuna bisericăscă. Va predica, de câte ori va fi la rând în serviciul divin.

Parohia este de **clasa primă**. La concurs se admit numai reflectanții cu cvalificațiune pentru parohii de clasa primă.

Cererile de concurs, însoțite cu documentele necesare și adresate Consiliului parohial ort. rom. din Măderat, se vor înainta în termenul concursului — Oficiului protopopesc ort. român din Șiria, județul Arad; iar concurenții — conform §-lui 33 al Regulamentului pentru parohii — se vor prezenta în sf. biserică din Măderat pentru a arăta dexteritate în cele rituale și oratorie.

Concurenții din alte Eparhii vor anexa la cererea de concurs și aprobarea Pr. Sf. Sale Părintelui Episcop eparhial de a putea concura la această parohie. Măderat, 20 Iunie 1931.

Consiliul parohial ort. rom.

În înțelegere cu: *Mihail Lucaș* protopop.

—□—

3-3

Concurs repetit.

Prin strămutarea preotului Gheorghe Albu Ia. Fratella, parohia Zăbaț, protopopiatul Lipovei, a devenit vacantă și pentru îndeplinirea ei în mod definitiv, conform rezoluțiunii Ven. Consiliu eparhial Nr.1500/931, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu parohia sunt:

1. Casă parohială în edificiul școlii confesionale, care se va transforma radical spre a fi locuibilă.
2. Una sesiune parohială în estensiunea ei de astăzi, parte arător, parte fânaț.
3. Stolele legale.
4. Birul preoțesc legal în natură.
5. Întregirea dela stat, care parohia nu o garantează. Alesul este obligat a suporta toate dările după beneficiul împreunat cu aceasta parohie, va predica regulat și catehiza elevii dela școala primară din loc.

Parohia este de **clasa a II-a**, reflectanții deci vor dovedi asemenea cvalificațiune.

Reflectanții sunt poștiți ca recursurile adresate Consiliului parohial din Zăbaț, ajustate regulamentar, să le înainteze oficiul protopopesc ort. rom. din Lipova, iar în terminul concursual, pe lângă respectarea strictă a dispozițiunilor cuprinse în § 33 din Regulamentul parohii, se vor prezenta în sf. Biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie. Cei din altă eparhie vor avea să dovedească că spre a putea recurge au consimțământul P. S. Sale Părintelui Episcop eparhial din Arad.

Dat în ședința Consiliului parohial ort. român din Zăbaț, la 20 Februarie 1931.

Consiliul parohial.

În înțelegere cu *Fabriciu Manuilă* protopop.

—□—

3—3